# Utdrag ur Östgöta correspondenten n:r 91 för den 5 augusti 1884

*Vardagstryck*

National Library of Sweden

# Utdrag ur Östgöta Correspondenten N:r 91 för den 5 Augusti 1884.

## Linköping den 5 Augusti.

**Redaktionen af Östgöta Correspondenten har från Småland mottagit efterföljande insända skrifwelse:**

### Till walmännen i Småland!

Såwäl de riksdagsmän, hwilka tillhört landtmannapartiet, som detta partis wänner inom och utom pressen pläga ständigt föra på tungan, att landtmannapartiet hittills alltid såsom ett äkta folkparti käckt och ständaktigt kämpat för det egentliga folket och deß intressen; och de blifwa rigtigt onda, om detta deras tal icke genast anammas såsom en öfwer allt twifwel höjd trosats. Å andra sidan hafwa på senare tiden allt flere röster höjts emot det gamla landtmannapartiet, som beskylles för att hafwa genom en förwänd och äfwentyrlig politik förrådt folkets intressen och derigenom spelat bort all rätt till folkets medhåll och förtroende.

Huru härmed rätteligen sig i werkligheten förhåller, wilja wi nu i korthet undersöka, helst som folket wid de förestående walen mer än annars behöfwer se upp, så att icke andra wäljas än som werkligen förtjena deß förtroende.

Wid denna undersökning skola wi för öfrigt endast låta gerningarna tala och det gamla landtmannapartiets egna förslag wittna för eller emot detsamma till deß friande eller fällande. Fördenskull wilja wi framför allt låta det förslag till ny härordning, som 102 landtmannapartister framlade och antogo wid 1878 års riksdag, tjena såsom bewis för partiets skuld eller oskuld. Att wi framför allt hålla oß till detta förslag kommer sig dels deraf, att det bildar grundwalen för partiets hela efterföljande politik, och dels deraf att, då detta förslag är försedt med hela det gamla landtmannapartiets namnunderskrifter, wi i detsamma liksom gripa partiet på bar gerning, så att det icke kan förneka eller slingra sig ifrån hwad der står skrifwet.

Hwad står då i detta förslag skrifwet?

Jo 1:o) **att bewäringsåldern skulle utsträckas från 5 till 12 år och bewäringsöfningarna från 30 till 90 dagar.**

Å ena sidan lemnade partiet sålunda K. M:t rättighet att för krigiska ändamål fritt förfoga öfwer icke mindre än 12 årsklasser af den manliga befolkningen, som intill sylla 32 år skulle wara skyldig att på krigsstyrelsens ordres lemna hem, familj och alla fredliga wärf, för att lyda trumman och krigsartiklarne. Och å andra sidan utsträckte partiet bewäringsöfningarna till tre gånger så lång tid, som för närwarande, hwilket förslag är desto märkligare, som partiet året förut eller 1877 hade sagt nej till då föreslagna 62 dagar. Partiet war alltså nu så frikostigt, att det sjelfmant erbjöd 4 weckors längre öfningar för bewäringen än som nyß förut warit ifrågasatta.

Huruwida detta war **folkligt** handladt af partiet, må folket sjelf afgöra. För wår del wilja wi blott uttala den förmodan, att det swårligen kunde öfwerensstämma med folkets tycke och önskningar att sålunda i dubbelt afseende få den personliga bewäringsskyldigheten så betydligt ökad, och att det icke heller gerna kunde wara i jordbrukets och öfriga näringars intresse att, genom bewäringsöfningarnes tredubblande, blifwa berösade så många arbetskrafter för det fredliga arbetets bedrifwande. Och allra minst kunna wi förstå den likgiltighet för de fattigare klassernas bästa, som partiet lade i dagen, då det kräfde så stora, nya och owana skyldigheter ifrån deras sida utan all ersättning, under det partiet för egen räkning fordrade stora skatteeftergifter i wederlag för den ökade bewäringsskyldigheten.

Hwad står widare skrifwet i 1878 års förslag af de 102?

Jo 2:o) **att härens fast aflönade belälsstam** — innefattande öfwerbefäl, underbefäl, spel och civilpersonal — **skulle ökas till 13,148 personer.** Sjelf förklara de 102 uttryckligen, att de härigenom fördubblade den närwarande befälsstammen, hwilket sålunda bewisar, att partiet nu war willigt att med ett enda penndrag **öka antalet af statens aflönade embets- och tjenstemannapersonal med mellan 6 och 7 tusen personer och för det ändamålet årligen till deras aflöning med flere millioner kronor öka statens utgifter.**

Huruwida en sådan frikostighet och ett sådant slöseri äro i enlighet med folkets tycke och intresse, må det jemwäl sjelf afgöra. Anmärkningswärdt blir i hwad fall som helst, dels att partiet året förut eller 1877 förkastade det då framlagda förslaget till förswarets ordnande, deri det icke alls war fråga om någon tillökning i befälsstammen, och dels att regeringen sjelf i sitt förslag i fjor nöjde sig med en fast aflönad befälskader, som war nära 2,000 personer mindre till antalet än den, som landtmannapartiet 1878 erbjöd. Landtmannapartiet tillhör sålunda obestridligen äran att hafwa wisat den allra största frikostighet i fråga om tillökning af härens befäl och af statens utgifter för det ändamålet.

Ytterligare står skrifwet i de 102 landtmannapartisternas förslag 1878,

3:o) **att, utom den talrika befälsstammen, skulle en wärfwad stamtrupp på 30,000 man med sexårig tjenstetid anskaffas, utbildas och underhållas.** Om en sådan stam hafwa två af wåra krigsministrar förklarat, att den skulle wara af ett twifwelaktigt militäriskt wärde, emedan den skulle widöppna arméns leder för samhällets olycksbarn, och wid nära 100 folkmöten uttalade folket sjelft i fjor sin enhälliga förkastelsedom öfwer en dylik hemlös stam. Wi förmoda ock, att jordbruket och näringarne allra minst skulle rosat marknaden, om wår nuwarande indelta armé skulle blifwit ersatt af en dylik stam. Ty först och främst skulle jordbruket derigenom mistat de 28,000 effektiwe soldater och båtsmän, som nu flitigt betjena detsamma, och ytterligare skulle det för stammens upprätthållande fått släppa till hwar fjerde bewäringskarl med föga utsigt att någonsin få igen den till landtmannanäringarne. Sedan nemligen dessa wärfwade skaror i lägerlifwet under sin militära utbildning hunnit att wänja sig ifrån strängare fredligt arbete, framför allt jordbruksarbetet, och wid utträdet från detta lif stodo i saknad af eget hem och egen torfwa, är det all sannolikhet för, att dessa skaror skulle här såsom i Frankrike helst stanna i städerna såsom mer eller mindre löst folk. Och då det widare antagligen icke skulle blifwit möjligt att årligen anwärfwa 6 a 7 tusen man för att hålla stamtruppen fulltalig utan mot allt högre lega och lön, så skulle detta helt säkert på ett fruktanswärdt sätt hafwa inwerkat på arbets- och dränglönernas höjande för de fredliga yrkena. Egendomligt är det ock, att landtmannapartiet 1878 erbjöd en stamtrupp på 30,000 man, då regeringen sjelf 1883 anså sig icke behöfwa en större stam än på 25,000 man.

Slutligen står det skrifwet i 1878 års förslag:

4:o) **att landtarméns genom detsamma skulle uppbringas till 168,685 man.** Onekligen är detta en ståtlig arméstyrka för ett litet och fattigt folk, som omgärdadt af hafwen icke har någon högre önskan än att få lefwa i fred med hela werlden. Skada bara, att denna storartade armé äfwen skulle kommit att kräfwa motswarande storartade kostnader. Wisserligen beräknades den årliga ordinarie kostnaden för det sålunda föreslagna landtförswaret till blott 30 millioner kronor och 6⅓ millioner dagswerken. Men huru tillförlitligt dessa beräkningar woro gjorda, det kan lätt bedömas deraf, att kapten Julius Mankell, som i detalj utarbetade landtmannapartiets förslag 1878, i fjor i en af sjelfwen motion förklarade, att fjorårets kongl. förslag till landtförswarets ordnande antagligen skulle blifwa 20 millioner dyrare än wårt närwarande landtförswar. Och dock är det för alla kunnigt, att fjorårets förslag war billigare än det, som landtmannapartiet framlade 1878, emedan det förra rätt ansenligt nedsatt både befäls- och truppstyrkan mot hwad det senare erbjöd. Antagligen skulle sålunda 1878 års förslag kommit att i ett och allt fördubbla eller nära fördubbla den beräknade kostnaden för wårt nuwarande landtförswar.

Sådant war nu i sina hufwudpunkter det förslag till nytt landtförswar, som de 102 landtmannapartisterna underskrefwo och antogo wid 1878 års riksdag! Och på grundwalen af detta förslag hwilar hela den politik för de stora frågornas lösning, som sedermera af partiet följts. Dömen nu sjelfwa, huru paß folkligt de 102 handlat mot sina komitenter, och huru forgsälligt de söft tillgodose landets fredliga intressen! Hafwa de handlat efter edra önskningar, nåwäl, wäljen då om dem! De skola då, med wy fullmagt af Eder, otwifwelaktigt lyckas att lösa de stora frågorna i enlighet med det program, de i nu meddelade förslag framställt. Ty att de derför ega god wilja, det wisade de nogsamt i fjor. Och helt wißt skall motståndet mycket fakta sig, om folket wid walen gifwer de 102 ett nytt förtroendewotum.

Och för att J i så fall må rigtigt weta, till hwilka J böra hålla Eder här i Småland, så wilja wi här uppgifwa namnen på de aktade män ifrån wår provins, som, tillhörande de 102, underskrefwo och biföllo 1878 års förslag. De äro: **från Jönköpings län** brr **Samuel Johnson, Magnus Andersson, Carl Mejenqwist** *), **Lars Johan Larsson** och från Kronobergs län brr **Johan Aug. Sjö, Jonas Jonasson, C. J. Bengtson** och **Adolf Fredrik Petersson.**

Hafwa dessa i ofwan behandlade förslag framburit för riksdagen Edra egna tankar och önskningar, så wore det icke wärdigt eller tacksamt att döma dem till affättning och misstro af medborgerligt förtroende.

Wiljen J åter hafwa ett billigare och drägligare landtförswar med mindre utsträckt wärnpligt, med måttligt stor befälsstam och en stamtrupp, som wisat sig förtjent af allmänt förtroende, så öfwerwägen, om icke det nuwarande landtförswaret med sin indelta stam wore att föredraga framför sådana förswarssystem, som hwila på ofwanstående grunden! Att i så fall underhållet af den indelta stammen bör fördelas på all beskattningsbar egendom i riket, derom synes nu mera wara blott en mening. Och om en reform af indelningswerket såsom skattebörda i sådan rigtning blefwe widtagen, månne icke den wigtiga skattefrågan då skulle hafwa utsigt att blifwa på ett mera tillfredsställande sätt löst, än om wi få ett nytt, efter främmande mönster tillskuret förswar, hwilket skulle nödga oß åtaga oß så tunga bördor, att de blefwe långt olidligare än de, som nu öfwerklagas? Men wiljen J en sådan reform, akten Er då att sända till riksdagen sådane män, som förut alltjemt wisat sig såsom afgjorda fiender till den indelta stammens bibehållande! De skola der hädanefter såsom hittills endast blifwa till hinder för en dylik lösning af frågorna. J hafwen nu sjelfwa walet i Eder hand, wäljen derför, såsom ställningens allwar och fosterlandets sanna wäl kräfwer!

**Småländing.**

Så långt insändaren.

Artikeln synes Red. böra wara lika tilltalande för riket i allmänhet, som för Småland. "Må Gud beware oß för en armé af wärfwade soldater!" hafwa många yttrat. Lika berättigadt kan man säga: "Må Gud beware oß från det gamla landtmannapartiet, som arbetat för den **wärfwade** härordningens antagande och införande hos oß.

*) Redan dömd. **Red:s anm.**

---

### Det nya landtmannapartiet.

1.

**Programmet.**

Det politiska programmet kan icke wara något annat än ett kortfattadt sammandrag af de grundsatser som hufwudsakligast uttrycka de tänkesätt som b.själa eller betinga en politisk fraktions sammanslutning. En framtryckande armé har sin utgångspunkt och sin point de vue; en författare har en wägledande tanke för sitt arbete, en landtmätare utstakar på fältet wisa bestämmande punkter, den ene så wäl som den andre, utan att wara wid målet, utan att arbetet är färdigt, utan att kartan är fullbordad. Är en politisk fration under bildning måste den tillwägagå ungefär på enahanda sätt.

Det **gamla landtmannapartiets program** af t. ex. 1867 utgjorde ingenting annat. Det innehöll endast i några få rader de grundsatser, hwaromkring partiet förenade sig.

Det **nyliberala partiet**, för hwilket hr Hedin ursprungligen stod i spetsen, utgjorde, i det första utkast, som kom allmänheten till handa, ej heller något annat.

Samma bestämmande karakter för hwarje politiskt program återkommer och måste städse alltid få återkomma.

Det **nya landtmannapartiet** har i sitt program intagit enahanda tillwägagångssätt. Det har, lika med alla andra partier, uppställt några bestämmande grundsatser, och dermed punkt.

Grundsatsernas utarbetande och fullkomnande hemfaller under de allmänna opinionernas wexelwerkande och utredande meningsbyte, under statsmagternas pröfning, under tidningarnas yttranderätt, under folkets erkännande eller underkännande.

Så måste det wara.

Fullkomligt obesogadt har man derför från åtskilliga håll kräft, att det under bildning warande **nya landtmannapartiet** skulle på en gång framlägga en fullständigare utredning af de grundsatser, som förekomma i deß program, eller i det program, som blifwit utarbetadt af den s. k. Rundbäckska gruppen. Det är tillwidare också nog med hwad det är. Hwad deraf dereinst en gång kan blifwa beror af huruwida det rigtigt uppfattat nationens mera allmänna tänkesätt, statsmagternas och folkets. Det är också härom de olika tänkesätten wid pågående allmänna walrörelserna nu strida för och emot såsom inledning till hwad wid näststillstundande riksdag komma skall.

2.

**Det nya landtmannapartiets organisation wid riksdagen.**

Wid pågående wal- och folkmöten behandlar man nu framför allt några af de på dagordningen stående stora frågorna, såsom förswars- och grundskattefrågorna. Resolutionerna wid dessa möten kunna ej heller blifwa annat än så att säga program, kortfattadt uttryckande de grundsatser, som hufwudsakligast kännetecknа tänkesätten. Något annat eller mera lärer icke kunna hwarken åstadkommas eller begäras.

Alldenstund emellertid walmöten likwäl hållas inom olika orter, på olika tider, samt af för hwarandra personligt fullkomligt främmande och olika walkorporationer, ligger det i sakens natur, äfwen om man i hufwudsak är grundsatsligt någorlunda öfwerensstämmande med hwarandra, att wissa detaljeskiljaktigheter kunna uppstå.

Sådant har förhållandet äfwen wisat sig nu wara.

Ehuruwäl man wid ett flertal möten t. ex. enstämmigt förkastat wärfningssystemet, samt allmännast uttalat sig för en förswarsreorganisation, hwilande på indelningswerkets grundwal, har man på många ställen skiljt sig i fråga om sättet för denna reorganisation. I grundskattefrågan har man jemwäl äfwen uttalat olika meningar, enär man wid en del möten förordat en billig aflösning och wid en annan del ren affkrisning.

Fastän man alltså warit af samma mening i hufwudsak, har man således, som sagdt, haft i detaljerna skiljaktiga meningar.

Den fråga torde följaktligen wara på tid att jemwäl nu göra sig, huruledes och på hwad sätt man skall kunna bringa enhet emellan dessa skiljaktigheter.

Wägen för winnandet af ett sådant mål kan blott wara en enda.

Med någon kännedom om tillwägagångssättet wid wåra riksdagar, anse wi det wara af behof att här och nu offentligt angifwa den.

Se här:

Genast wid riksdagens första sammanträde uppsätter någon af det **nya landtmannapartiets** män ett anslag inom Andra kammaren, hwari alla de ledamöter af kammaren, som icke gilla det **gamla landtmannapartiets wärfningsförslag**, utan omfatta förswarsreorganisationens utweckling på indelningswerkets grund eller soldatens förseende med jordfasta torp, kallas att sammanträda till ett möte samma dag på utsatt ställe, der och der.

Klarligt säger det sig alldeles sjelft, att alla de riksdagsmän, som blifwit af sina walmän insatta i kammaren, under förutsättning att häfda sitt förtroendeuppdrag, i här ofwan angifwen rigtning, skola och måste inställa sig wid det sålunda uppropade och föreslagna sammanträdet.

Det **nya landtmannapartiet** har numera så långt framskridit, att det på berörda sätt genast från riksdagens första början måste sålunda uppträda, öppet och utan all twekan, beslutsamt och handlingsfrikt. Hwarje twekan i sådant afseende wore ett fel, ett politiskt fel.

— Hwad skall man, torde någon fråga, göra wid sammanträdet?

— Det nya landtmannapartiet skall organisera sig, det skall wälja en ordförande, det skall fraternisera, det skall taga kännedom om hwarandras tänkesätt, det skall sammanjemka mindre meningsskiljaktigheter, hwartill kommer det icke minst wigtiga, att genom särskilda delegerade samarbeta för uppgörandet af förslagslistor till ledamöter i utskotten. Brist på arbete — och det på ett arbete af lefwande och stort intresse — saknas icke.

Wilja de män, som walkorporationerna nu skänka sitt förtroende att representera dem wid riksdagen, allwarligt och ärligt, rättskärt och upprigtigt motfwara förtroendet, så måste de alltid, eftergifwande underordnade och mindre skiljaktigheter, jemka sig tillsammans med dem, hwilkas tänkesätt stå dem närmast. Att delwis mindre uppoffringar af wid walmöten eller folkmöten fattade resolutioner måste af en och annan göras, lärer icke, såwida enhet i det stora hela eller i hufwudsak skall winnas, kunna undwikas. Hwar och en enskild kan icke i för sig sjelf bilda ett parti. Den, som på sådant sätt drager sig tillbaka, tillintetgör också sjelf hela sitt inflytande.

Alldeles gifwet är emellertid att sammanjemkningen af äfwen mindre skiljaktigheter tarfwar sin tid samt kan föranleda behofwet af många förberedande sammanträden och öfwerläggningar.

En sådan sammanjemkning får likwäl ej underlåtas. Derpå beror huruwida det nya landtmannapartiet skall hafwa en framtid, med utsigt till de stora frågornas lösning. Will man framgång åt dem, får man icke göra mindre skiljaktigheter till några oöfwerstigliga murar. Ett politiskt parti har — liksom allting — behof af enhet för att segrande komma till sitt mål.

Nu är det sanning, att det **nya landtmannapartiet** kan komma att uppträda wid inståndande riksdag mer eller mindre talrikt representeradt. Men hurusom helst, hwarken det ena eller det andra bör inwerka förändrande i tillwägagångssättet. Hwarje steg ur den här angifna rigtningen wore ett underlåtande af den pligt, under hwars förutsättning walmännen utsett ombuden.

Under det att det organiserade **nya landtmannapartiet** sammanjemkar sina meningar, wäxer naturligtwis partiets program ut. Sammanjemkningen ligger i sjelfwa werket äfwen just deri. I förswarsfrågan har man derwid att öfwerlägga om soldattorpens ställning och beskaffenhet till staten och till rote- och rusthållare, om rote- och rusthållares ställning till soldaten och dennes till rote- och rusthållare, om anskaffandet af nya soldater, om den så kallade rotekistan och hwad dertill widare kan höra; widare om städernas och den ännu oroterade jordens skyldighet att deltaga i förswaret, samt på hwad sätt detsamma bör ordnas och utgå o. s. w.

Frågorna äro många.

De blifwande riksdagsombuden, som sjelfwa hört sina walmäns tänkesätt derom, skola säkerligen ej heller underlåta att framhålla dem.

Alldenstund likwäl något hwar måste inse nödwändigheten att komma till enhet, betwifla wi ej heller att icke en sådan äfwen skall winnas.

Endast och allenast slutlig enighet skall kunna kröna det nya landtmannapartiet, ställa det högt inom wårt fäderneslands omdöme, föra de stora frågorna afgörande framåt, leda riksdagsarbetet in på en praktiskt reformerande wäg, genomföra de lättnader, som wår modernäring, jordbruket, berättigadt kräfwer, samt gifwa det swenska folket en härordning, som icke allenast hwilar på af gammalt känd swensk grund, och sålunda öfwerensstämmer med det swenska folkets tänkesätt och wanor, utan i hwars upprätthållande hwarje skattskyldig likställigt bidrager.

Efter att det **nya landtmannapartiet** uppnått en sådan sammanjemkning eller en sådan enhet, återstår, dels att frambära till regeringen och riksdagen sitt sålunda utarbetade program, med anhållan att regering och riksdag måtte tillsätta erforderliga ware sig komitéer eller utskott i och för de föreslagna grundernas ytterligare utredning och fulländande.

Wänder sig det nya landtmannapartiet med sitt förslag samtidigt till sjelfwa riket, skola, ifall det motswarar de allmänna tänkesätten, hwilket wi ej wilja betwifla, adresser ej komma att saknas.

Det arbete och de strider, som under pågående walrörelser nu utweckla sig, erfordra wisserligen att hwar och en är waksam och på sin post samt utwecklar all möjlig beslutsamhet och kraft; men relativt med det

arbete och de strider, som förestå wid riksdagen, äro de dock ganska ringa.

Öfwertygad kan man wara att framförallt det **gamla landtmannapartiet** och särskildt de tidningar, som blindt swurit deß numera ganska trasiga fana trohetsed, skola uppbjuda alla sina krafter — icke minst på intrigens och insinuationens wäg — att motarbeta det nya landtmannapartiet samt söka att förwränga och förwrida deß tillwägagångssätt. Härom må man wara öfwertygad äfwensom härpå beredd. Framgår likwäl det nya landtmannapartiet pligttroget beaktande rikets werkliga intressen, walmäns uttalade åsigter, samt starkt i känslan af uppnådd enhet, skola till och med de motsatta åsigterna, från hwilka håll de må komma, icke förswaga det, utan fastheller stärka och stadfästa det.

Emellertid är och förblifwer det alltid ej mindre wigtigt än önskligt att riksdagsmannawalen måtte få utfalla, att det **nya landtmannapartiet** både till ombudens antal och till karakternas fasta och goda egenskap, redan wid och från sitt första uppträdande wid riksdagen må kunna ingifwa den aktning och uppmärksamhet, som alltid bör tillkomma de män, som wilja framåt i öfwerensstämmelse med det allmännaste tänkesättet.

Walmännen, hoppas wi, skola nog allwarligt också betänka detta, då de afgifwa sina walröster.

---

## Walrörelsen inom Östergötland.

Förliden wecka afslutades med twenne walmöten, nemligen på fredagen med walmötet inom Lysings och Göstrings härader i **Hogstad** samt på lördagen walmötet i **Norrköping**, å hotell W 6.

Walmötet i Hogstad war besökt af omkring 100 personer.

Mötet öppnades af riksdagsmannen **Olaus Olofsson** i Ullewid, som, helsande kommittenterna wälkomna, anbefalde dem till utredning dagens stora frågor. Uppmanade de närwarande att utse en ordförande, hwartill herr O. föreslog brukspatron **C. P. af Burén** på Fleminge, hwilken ock af mötet enhälligt härtill utsågs. En liflig diskussion widtog härefter. Utan votering beslöt mötet, att **indelningswerket borde reorganiseras**, men kostnaden fördelas på alla skattdragande. Widare förordades en **billig grundskatteafslösning**. Några af kommunalskatterna, exempelwis utgifterna för **folkskolan**, borde öfwertagas af staten. Moderata **skyddstullar** ansågos nyttiga.

Wid frågan om förswarets ordnande uppträdde ingen talare, med undantag af domsagans förra riksdagsombud herr Olaus Olofsson, bestämdt uttalande sig **emot** indelningswerket.

Hr Olaus Olofssons ställning till frågan föreföll för öfrigt temligen oklar. Han förklarade sig "**principielt** yrka bifall till 1883 års förslag", men hade dock så mycket modifierat sin åsigt, att han motsatte sig sjelfwa **grundprincipen** d. w. stammens aflönande endast med kontanta penningar, ity att han sjelf yrkade på aflöning med torp. Dock tadlade han skarpt dem, som i sak framställde alldeles samma yrkande d. w. s. förordade ett reorganiseradt indelningswerk med kostnaderna lika fördelade i öfrigt.

Hans egentliga åsigt om saken kunde man ej komma underfund med.

Det föreföll, som om han både **wille** och **icke wille** anses hafwa lemnat 1883 års ståndpunkt, som om han **wille** synas omfatta indelningswerket inför walmännen, men **icke wille** synes göra det inför riksdagskamraterna från 1883.

Annars kunna wi ej fatta, huru han ena gången talade i öfwerensstämmelse med walmännens åsigter, men nästa andedrag tog tillbaka och förklarade sig på inga wilkor wara "wän af indelningswerket" eller "Rundbäckare" eller hwad han kallade det.

Han war synnerligen angelägen att framhålla, att han ej eftersträfwade popularitet.

Rörande kandidatwalet må nämnas att hr **J. Eriksson** i Norrby uppsattes till kandidat med 21 röster. Närmast war brukspatron **E. P. af Burén** med 10 och hr **Olaus Olofsson** med 6 röster. Wi hänwisa i öfrigt till referatet på annat ställe i dagens nummer.

---

Walmötet i **Norrköping** i lördags för Witbolandshäradenas walkrets war bland de talrikare besökta, som i år hållits. Detta berodde naturligtwis till stor del derpå, att en förbättring i wäderleken inträffat, så att ej det oafbrutna regnandet hindrade walmännen att infinna sig. Ordförande blef den ene af inbjudarne, hr kontraktsprosten **C. A. Ekeborgh** i Östra Eneby. Diskussionen blef synnerligen liflig och omfattade **förswarsfrågan, grundskattefrågan** och **tullfrågan**. Samma mening, som öfwerallt i Östergötland uttalat sig, gjorde sig äfwen här gällande, nemligen att **förswaret** bör byggas på grundwalen af ett **reorganiseradt indelningswerk** med börderna lika fördelade; att **grundskatternas afskaffas** (sättet derför ansågs mindre wäsendtligt, då afskrifning och aflösning i sjelfwa werket blifwa ungefär sak samma), samt att **lämpliga skyddstullar** införas. Likfom öfwerallt uppträdde äfwen här ortens riksdagsman — hr Asklöf — och sökte förswara 1883 års förslag, men utan framgång. Han måste sjelf erkänna — och han gjorde det under beklagande — att ingen enda wille hjelpa honom i detta förswar. Han tog då till slut den tillflykt, som äfwen wid många andra möten inom länet begagnats, nemligen att förebrå de tidningar, som arbeta mot 1883 års förslag, oärliga bewekelsegrunder, eller att "det wore en uppgjord plan att söka få in i andra kammaren män, som skulle gå första kammarens ärenden". Det är den gamla historien, att ingen annan kan wara sjelfständig än det gamla landtmannapartiets män. Icke ens detta skrämskott hjelpte dock, ty tal. nedtystades genom kraftiga **nej**-rop, hwilka ådagalade att walmännen hysa mera förtroende till dessa tidningar och de skäl, som af dem framlagts samt att de mera dela deras åsigter i detta fall, än riksdagsombudets. Också måste hr Asklöf uttala sitt wemod öfwer att sakna förtroende hos walmännen. Han fann således sjelf detta af mötets resultat.

En annan episod wid mötet förefaller rent af sorglig, ty den bewisar, huru liten respekt för grundlagen, som dock kan finnas hos ett ombud wid riksdagen, en man, som innehaft ett så wigtigt förtroendeuppdrag under 12 år. Hr Asklöf uttalade sitt misstycke öfwer, att första kammaren ej tillåtit gemensam omröstning i fråga om grundskatterna, **ehuru han på samma gång erkände, att sådan omröstning är i grundlagen förbjuden.** Det kunde dock hafwa fått ske af tillmötesgående, då 5 millioner funnes öfwer i statskassan! Hwad säges om en sådan grundlagstolkning hos en grundlagens wäktare? Wi för wår del, kunna endast beklaga det gamla landtmannapartiet, att den dag skulle komma, då det skulle af en bland sina egna medhållare få höra ett sådant erkännande. Okunnighet kan man förlåta, men att så medwetet i sjelfwa riksdagskamrarna yrka ett grundlagsbrott — öfwer ett sådant handlingssätt sakna wi nog stränga omdöme. Emellertid war det för walmännen lyckligt, att erkännandet kom fram före walet — ifall någon walman skulle hafwa tänkt på omwal.

Till mötets kandidat uppsattes kontraktsprosten **C. A. Ekeborgh**. Wi hänwisa i öfrigt till referatet på annat ställe i tidningen.

Slutligen hafwa wi fistlidne söndag haft ett

## Walmöte i Nykil.

Inom ingen walkrets i Östergötland har walrörelsen warit så liflig — åtminstone om man får döma efter walmötena — som i Wifolka, Walkebo och Gullbergs härad, hr **C. A. Larssons** walkrets. Fyra möten hafwa förut hållits på olika ställen, såsom Bankeberg, Berg och Mjölby. Wi hafwa redogjort för förhandlingarne derwid. Man måtte emellertid ej derwid hafwa kommit till något för hela walkretsen tillfredsställande resultat, ity att ett nytt möte war utlyst att hållas i **Nykils sockenstuga** förliden söndags eftermiddag. För att ej med mötesreferat alltför mycket inkräkta på tidningens utrymme, afstå wi emellertid från något utförligt referat öfwer diskussionen och nöja oß med att angifwa hufwudpunkterna i besluten.

Nykils socken är den största inom walkretsen och räknar ej mindre än omkring 130 röstande till riksdagsman, hwadan den möjligen genom enighet skulle ensam kunna tillsätta riksdagsman, ifall de öfrige socknarne alltför mycket splittra sig. Den politiska lifaktigheten inom socknen har dock förut ej warit så synnerligen stor, enär wid sista walet afgäfwos i Nykil blott 25 röster, hwaraf hr C. A. Larsson erhöll 14 och Olsson Barr 11.

I år tyckes lifligheten arta sig att blifwa större, och såsom bewis derpå torde äfwen söndagens möte wara att betrakta. Det war utlyst genom kungörelse i kyrkan och gälde endast Nykil, hwilket dock ej hindrade, att många walmän tillkommit från andra församlingar, såsom Wikingstad, Ulrika, Ö. Tollstad, ja ända från Ledberg och Ljung m. fl. Inalles uppgingo besökarne till omkr. 100 personer. Sedan en af inbjudarne, hr **Pettersson i Kolaryd**, öppnat mötet, företogs wal af ordförande och utsågs dertill klockaren N. A. Engström i Ledberg. Man företog till en början diskussion öfwer **grundskattefrågan, förswarsfrågan, rösträttsfrågan** och **tullfrågan**. Man uttalade sig för grundskatternas **afskrifning under högst** 10 år, och anslöt sig i förswarsfrågan till Bankebergsmötets resolution — som förordade billigt förswar, stam aflönad med torp, rekryterad och underhållen af staten — med det tillägg att bewäringsöfningarne ej utsträckas öfwer 30 dagar.

I rösträttsfrågan uttalade man sig för **steckets nedsättande till 450 kr.** samt i kommunalt afseende, att alla förtroendewal ske genom röstning per capita samt att i öfrigt följes en graderad skola, dock så att ingen får rösta för mer än $^1/_{10}$ **af alla afgifna rösterna.** Widare uttalade man sig för att wal till presterliga befattningar likaledes ske efter hufwudtal. I tullfrågan uttalade man sig för, att "så länge ojemn beskattning råder, bör skyddstull finnas äfwen för jordbruk, och sedan utjemning i skatteafseende inträdt, må ej den ena näringen skyddas mer än den andra, utan utbytet länderna emellan ordnas genom handelsfördrag".

I diskussionen deltogo lifligast hrr **Olsson Barr**, Braxtad, **Fr. Larsson**, Maspelösa, **David Nilsson**, Åsarp, **Pettersson**, Kolaryd, **Rudebeck**, Tuna m. fl. Diskussionen war både omfattande och liflig. Någon egentligt starkare meningsskiljaktighet rådde ej utom i fråga om walsätten för prester, der hr **Olsson Barr** m. fl. yrkade röstning per capita men hr **Fredrik Larsson** wille, "att den, som betalar mera till lönen, bör hafwa mera att säga". Hr Barr förklarade sig anse den, som hyllade dylika åsigter, icke wara frisinnad; men ej ens detta hjelpte; hr Fr. Larsson, reserverade sig mot beslutet. I förswarsfrågan förordade hr Barr den resolution, som blef mötets beslut, mot hwilket hr **Fredrik Larsson** — som wid Bankebergsmötet den 4 Juli lifligt talade för 1883 års wärfningsförslag med kontantaflöning — icke opponerade sig, utan inskränkte sig till att yrka, att man borde synnerligen betona, att förswaret skulle blifwa det **billigaste**, som wore möjligt. Om detta wore wärfwad stam eller reorganiseradt indelningswerk, yttrade han sig ej öfwer.

Kandidatfrågan war i kungörelsen uppställd såsom hufwudsak, och inbjudarne — några walberättigade inom Nykil — förklarade sig ej hafwa ämnat förorda diskussion, om ej så många långwäga besökande insunnit sig. Kandidatfrågan inleddes af hr **Fredrik Larsson**, som på grund af den splittring, som wisat sig råda inom walkretsen, hemställde, om man ej kunde ena sig om den gamle riksdagsmannen **C. A. Larsson**. Denne wore klok nog, att om han ansåge sig sakna krafter att fylla uppdraget, skulle han nog undanbedja sig förtroendet. Det kunde wäl tyckas ogrannlaga, att tal. såsom son till hr C. A. Larsson, förordade hans kandidatur, men inom politiken ansåg tal. förhållandet mellan far och son ej wara annat än mellan medborgare och medborgare. Hr **Pettersson**, Kolaryd — inbjudare till mötet — wille med all aktning för hr C. A. Larsson, afstyrka hans kandidatur, enär han ej skulle gå igenom. Äfwen hr **Barr**, som wid Bankebergsmötet den 4 Juli förordat hr C. A. L., enär han trodde att flertalet wille fasthålla wid honom, hade nu, sedan han förnummit motsatsen, afstått från hans kandidatur, men wille hafwa en lika frisinnad person i stället. — Yrkade att man med betygande af sin aktning för hr C. A. L., skulle afböja hans kandidatur på grund af hans kroppsliga swaghet. I samma anda talade hr **David Nilsson** i Åsarp.

Proposition framställdes å hr C. A. Larssons kandidatur, som afslogs enhälligt utan att någon motsägelse förnams. Till beslutet fogades det af hr Barr förordade amendementet om uttryck af mötets aktningsbetygelse.

Kandidatwalet skulle sedan ske med slutna sedlar. Utaf detsammas resultat säg det emellertid för den oinwigde ut, som om mötet endast war tillställdt för att ännu en gång få offentligt afslå hr C. A. Larsson kandidatu, utan att man ens wille försöka att ena sig om någon annan person. Wid uppräknande af walsedlarne — 32 till antalet — wisade sig nemligen, att 13 woro afgifna på "**wensterman**" samt 1 på "**frisinnad wensterman**", således nästan halfwa antalet utan namn. För öfrigt erhöll hrr **Fr. Larsson** 11, **G. Andersson** Himmelsby 3, **C. T. Ernander** 1, **O. J. Olsson** Alwiken 1, kronolänsmannen **P. Johansson** 1, samt godsegaren **Ax. Danckwardt Lilliestråm** 1 röst. Rösterna uppräknades af en bland inbjudarne, som då han fick se detta sistnämnda namn på walsedeln uppläste det med en sådan frågande förwåning, att någon af mötesdeltagarne ansåg sig böra upplysa att hr L. werkligen är walbar.

Sedan de på "wensterman" och "frisinnad wensterman" afgifna rösterna kasserats, förklarades hr Fr. Larsson hafwa blifwit utsedd till mötets kandidat. Sjelf tyckte den utsedde kandidaten känna sig föga smickrad af förtroendet, ty han förklarade sig anse hela walet för ett "gyckel".

Litet hwar af deltagarne uttalade också sin missbelåtenhet med, att de låtit lura sig att anse mötet för allwar. Diskussionen hade förts högst ordentligt, beslut fattades och protokoll fördes, och allt såg ut att wara så allwarligt menadt — utom kandidatwalet, hwilket dock i inbjudningen angafs wara hufwudsaken.

Säkert är emellertid, att ingalunda bidrog detta möte att klargöra ställningen inom walkretsen.

---

## Walrörelserna inom andra orter af riket.

1.

Under rubriken "**Några upplysningar från Norra Tjust och något om den samöe excellensen Swerdrup**", hafwa wi mottagit en uppsats, undertecknad "**Walman**".

Alldenstund wi under inga wilkor anse det tillständigt att, wid behandlingen af de inom wårt eget fäderneland nu pågående walrörelser, inblanda, om äfwen på det aflägsnaste sätt, hr Swerdrup, finna wi oß icke wid att återgifwa denna uppsats. För wår del hafwa wi, med afseende på Norge och hwad på senare tiden der tilldragit sig, tillswidare nedlagt wår penna, afwaktande hwad komma kan. Wår öfwertygelse är fortfarande äfwen den, att ju mindre Swerige befattar sig med Norge, desto bättre. Punktum.

Den i Östgöta Correspondenten n:o 88 förekommande, från Norra Tjust infända uppsatsen, hwari flere riksdagsmannakandidater framställas, hwaribland äfwen brukspatronen hr Carl Lybeck, innehöll wäl egentligen inga anmärkningar emot honom af sådan beskaffenhet att de bort eller böra framkalla något egentligt misstycke. Twärtom woro wäl de yttrande, som der uttalades, i alla wäsentliga afseenden hedrande och aktningsfulla. Så uppfattades innehållet åtminstone af red. af Östgöta Correspondenten. Hade wi kunnat föreställa oß att detsamma på något sätt kunnat wara personligt sårande, skulle wi ej hafwa återgifwit det. Äfwen wi hafwa oß bekant att hr Lybeck är i alla afseenden en äranes man, som, ifall han blefwe wald och kunde emottaga walet, säkerligen i alla afseenden skulle blifwa en prydnad inom riksdagen och en heder för domsagan.

Sedan nu landstingsmännen inom N. Tjust ställt sig i spetsen för walrörelsen kan man med allt fog antaga, hwad wi äfwen i en föregående uppsats uttalat, att de, med sockenombuden såsom råds råde, skola leda walrörelsen på ett sätt, som länder icke allenast waldistriktet, utan äfwen och framförallt fäderneslandet till det bästa.

2.

Walmöte kommer att hållas i **Ulkna** (Norra Tjust), $^1/_4$ mil från Nelhammars station, måndagen den 18 dennes kl. 11 f. m.

3.

**Från Södermanlands Län skrifves till Redaktionen af Östgöta Correspondenten.**

Vingåker den 3 Aug. 1884.

Wid det i dag hållna walmöte i närheten af Wingåkers station antogs följande beslut, nemligen:

"I förswarsfrågan, att förswaret borde byggas på dess nuwarande grund, men kostnaden begränsas och fördelas på hela landets inwånare efter hwars och ens förmåga att bära densamma."

"Att lämpliga åtgärder må widtagas till skattelindringar så långt sådant af billighet och rättwisa kan påkallas."

"Att rikets sjöförswar warder på ett mera betryggande sätt ordnadt, dock så att uppoffringarne strängt begränsas till hwad landet förmår bära, utan men för sin fredliga trefnad och utweckling."

Såsom kandidater wid nu förestående wal till ledamot af Andra kammaren för Oppunda härad föreslogs: nuwarande riksdagsmännen hr *Nils Olsson* i Attersta, hemmansegaren *Eric Olsson* i Finstorp, nämndemannen *Jon Jonsson* i Hacksta och hemmansegaren *Eric Ersson* i Buddetorp.

---

## Anmälan.

Nya riksdagsmannawal till en del inom Första kammaren, men framförallt och hufwudsakligast till hela andra kammaren skola innan kort ega rum inom riket.

Att det swenska folkets största och lifligaste uppmärksamhet redan derpå allmänt är fäst, lärer icke kunna betwiflas, ehuruwäl man nog kan wara öfwertygad om, att denna uppmärksamhet ytterligare skall wäxa ut och eldas, ju närmare tiden för sjelfwa walen nalkas.

I betraktande af den stora betydelse och wigt som riksdagsmannawalen i år alltid komma att ega, har Östgöta Correspondentens redaktion, så godt den förmått, sökt få fullständigt som möjligt följa de allmänna täukesätten samt de walrörelser, som fortgå.

Men ehuruwäl wi sålunda föreställa oß att någorlunda fullständigt kunna uppmärksamma och redogöra för hwad möjligen kan tima, weta och inse wi allt för wäl, att måttet derför wäsentligt är beroende af tidningens större eller mindre omsättning.

Ju större spridning en tidning eger, ju mera intresse ha alltid deß respektive läsare att meddela densamma uttalanden af wigtigare egenkap, och ju mer sporras Redaktionen i allwarliga bemödanden att behandla och infria sina offentliga förbindelser. En omfattande spridning är lifswilkoret för en tidnings werkligt nationella tillwaro. Med ökad omsättning ökas deß lifaktighet i alla rigtningar; med den wäxa deß förbindelser; af den beror huru långt deß stämma når.

Rastlöst arbetande, såsom red. af Östgöta Correspondenten gör, icke för några särskilda partiintressen, utan för riket och folket i allmänhet, tillåta wi oß att härmed framhålla tidningen till den tidningsläsande allmänhetens uppmärksamhet.

Wäxande omsättning är wäxande uppmuntran; hwarje ärligt, oförtröttadt och träget arbete har behof deraf.

I lefwande och warm öfwertygelse att wi skola göra oß förtjenta allmänhetens bewågenhet, hafwa wi ansett det, på sätt nu sker, tillständigt att här intaga denna wår anmälan.

---


**Prenumeration**

**å**

**Östgöta Correspondenten**

mottages å alla postkontor samt å tidningen kontor.

**Prenumerationspriset är:**

Från den 1 Juli till årets slut Kr. 4: 75.
„ 3 „ . . . . . „ 2: 75.
„ 1 månad . . . . . „ 1: 00.

Postbefordringsafgiften oberäknad.

Från årets början finnas till prenumeration ännu några få exemplar.

**Redaktionen.**


---


Linköping, C. F. Ridderstads boktryckeri, 1884.